

без орієнтації на морально-етичні пріоритети, адже будучи ціннісно нейтральними вони втрачають власну антропологічність. І. Пригожин та І. Стенгерс зауважували, що старе розуміння науки та етичних цінностей не можна більше застосовувати. Протиставлення цих двох категорій співвідносилось з конфліктним протиставленням зовнішнього світу та внутрішнього світу людини. Проте сьогодні флуктуації соціального дискурсу привели до розуміння його як складної системи людського соціуму, яка здатна витримати велику кількість біфуркацій [2, с. 386].

М. Фуко вдалося сформулювати основні категорії дискурсивного аналізу та визначити можливі шляхи його продукування. Такі поняття як автор, коментар, дискурсивна подія та інші є ключовими для аналізу соцмережевого дискурсу, адже втілюють в собі дві основні функції акторів – бути автором дискурсу, або продовжувати його шляхом коментування, створювати нову дискурсивну подію для узагальнення змісту. Інтерпретація цих понять згідно зі синергетичної парадигмою та специфічними характеристиками соцмережевої комунікації дозволить створити новий категоріальний апарат комунікативної філософії інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. Делокаров К. Х. Синергетика и познание социальных трансформаций / К. Х. Делокаров // Синергетическая парадигма. Человек и общество в условиях нестабильности. – М.: Прогресс-Традиция, 2003. – 584 с.
2. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: новый диалог человека с природой; Пер. с англ. / Общ. ред. В. И. Аршинова, Ю. Л. Климонтовича и Ю. В. Сачкова. – М.: Прогресс, 1986. – 432 с.
3. Топольський С. Як ми пишемо і розуміємо історію Таємниці історичної нарації / Сжи Топольський. – Київ: «К.І.С.», 2012. – 400 с.
4. Флєкс Дж. Postmodernism and Gender Relations in Feminism Theory // Введение в гендерные исследования (хрестоматия). – Харьков – СПб.: Алетейя, 2001. – Ч.2. – 170 с.
5. Фуко М. Археология знания / Мишель Фуко. – Режим доступу: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/fuko_arh/
6. Фуко М. Порядок дискурсу // Соціальні, економічні та релігійні виміри свободи: Зб. текстів / Уклали: Ю. Біленко, А. Карась, В. Терещенко, О. Фешовець. – Львів, 2002. – С.264–291.
7. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук / Мишель Фуко. – Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/fuko_slv/
8. Foucault M. Power / Knowledge: Selected interviews and other writings 1972–1977 / ed. C. Gordon. – London: Harvester Press, 1980. – 120 p.
9. Lacoff G. The political mind. A cognitive scientist's guide to your brain and its politics / George Lacoff. – New York: Penguin Books, 2009. – 320 p.
10. Roy B. Foucault and Derrida: the other side of reason / B. Roy. – London: Unwin–Hayman, 1990. – 192 p.

References

1. Delokarov K. H. Sinergetika i poznanie social'nyh transformacij / K. H. Delokarov // Sinergeticheskaja paradigma. Chelovek i obshhestvo v uslovijah nestabil'nosti. – М.: Progress–Tradicija, 2003. – 584 s.
2. Prigozhin I., Stengers I. Porjadok iz haosa: novyj dialog cheloveka s prirodoj; Per. s angl. / Obshh. red. V. I. Arshinova, Ju. L. Klimontovicha i Ju. V. Sachkova. – М.: Progress, 1986. – 432 s.
3. Topol's'kyj Je. Jak my pyshemo i rozumijemo istoriju Tajemnyci istorichnoj' naracii' / Jezhy Topol's'kyj. – Kyi'v: «K.I.S.», 2012. – 400 s.
4. Fljeks Dzh. Postmodernism and Gender Relations in Feminism Theory // Vvedenie v gendernye issledovanija (hrestomatija). – Har'kov – SPb.: Aleteija, 2001. – Ch.2. – 170 s.
5. Fuko M. Arheologija znaniija / Mishel' Fuko. – Rezhum dostup: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/fuko_arh/
6. Fuko M. Porjadok diskursu // Social'ni, ekonomichni ta religijni vymiry svobody: Zb. tekstiv / Uklaly: Ju. Bilenko, A. Karas', V. Tereshhenko, O. Feshovec'. – L'viv, 2002. – S.264–291.
7. Fuko M. Slova i veshhi. Arheologija gumanitarnyh nauk / Mishel' Fuko. – Rezhum dostup: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/fuko_slv/

8. Foucault M. Power / Knowledge: Selected interviews and other writings 1972–1977 / ed. C. Gordon. – London: Harvester Press, 1980. – 120 p.

9. Lacoff G. The political mind. A cognitive scientist's guide to your brain and its politics / George Lacoff. – New York: Penguin Books, 2009. – 320 p.

10. Roy B. Foucault and Derrida: the other side of reason / B. Roy. – London: Unwin–Hayman, 1990. – 192 p.

Luchak A.–M. M., graduate student of Lviv National University Franko (Ukraine, Lviv), am.luchak@gmail.com

Interpretation of Michel Foucault discourse as a framework for communication pragmatics

The author analyzes formation of basic concepts of the information society communicative philosophy in Michel Foucault's discourse of post-structuralism philosophy. The article highlights the notion of discourse in the context of his works and development of discursive practices in a social sphere. The author considers the main criteria according to which this concept can serve as a theoretical basis for analysis of the current social networking discourse. It is proved that the discourse of power and the Others is implemented in the Internet through new procedures of social-networking interaction, coexisting in constant confrontation. Control procedures and delimitation of discourse have become more difficult in comparison with classical communication practices.

Keywords: discourse, discursive event, discourse of power, discourse of the Other, information society.

Лучак А.–М. Н., аспірантка, Львівський національний університет ім. І. Франко (Україна, Львів), am.luchak@gmail.com

Интерпретация дискурса Мишеля Фуко как основание прагматики коммуникации

Исследовано формирование основных концептов коммуникативной философии информационного общества в дискурсе философии постструктурализма Мишеля Фуко. Рассмотрено понятие дискурс в контексте трудов мыслителя и развитие дискурсивных практик в социальной сфере. Определены главные критерии, согласно которым концепция может служить теоретическим основанием для анализа современного дискурса социальных сетей. Обосновано, что в Интернет-пространстве дискурс власти и дискурс Других имплементируются через новые процедуры социально-сетевого взаимодействия, сосуществуют в постоянном противостоянии, а процедуры контроля и ограничения дискурса стали более сложными по сравнению с классическими коммуникативными практиками.

Ключевые слова: дискурс, дискурсивное событие, дискурс власти, дискурс Других, информационное общество.

* * *

УДК 1(091)(477)

Паласюк Г. Б., кандидат філософських наук, доцент кафедри іноземних мов, Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського (Україна, Тернопіль), palasyukhb@gmail.com

Паласюк М. І., кандидат філософських наук, доцент кафедри української та іноземних мов, Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя (Україна, Тернопіль), palasyuk_mi@mail.ru

НЕОПЛАТОНІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ У ФІЛОСОФСЬКОМУ СВІТОГЛЯДІ К.–Т. СТАВРОВЕЦЬКОГО

Досліджується зв'язок філософської спадщини К.–Т. Ставровецького з неоплатонічним вченням. На основі компаративного аналізу творів Псевдо-Діонісія Ареопазита і К.–Т. Ставровецького проаналізовано вплив ареопазитського неоплатонізму на формування концепції Бога та божознання у творчості українського мислителя. Показано зв'язок вчення мислителя про людину і суперечливість людської природи з ареопазитськими і неоплатоніськими вченнями. Розглядаються пантеїстичні ідеї у світогляді К.–Т. Ставровецького.

Ключові слова: К.–Т. Ставровецький, неоплатонізм, Бог, божознання, Псевдо-Діонісій Ареопазит.

Неоплатонічне вчення є тим невичерпним джерелом, з якого філософи постійно черпали великі й плідні ідеї. О. Ф. Лосев зазначав з цього приводу, що «настільки тонко розроблена філософія, якою є неоплатонічна філософія,

могла залучатися до філософського оформлення будь-якого світогляду» [1, с. 27]. Витлумачені в контексті українського світоглядного менталітету ідеї неоплатонізму служили філософським підґрунтям для діяльності українських мислителів XVI–XVII ст. Неоплатонічні тенденції виразно простежуються і у власних творах діячів цього періоду, виданих в українських друкарнях. У цьому плані можна аргументовано говорити про вітчизняний варіант неоплатонічної філософії – український неоплатонізм XVI–XVII ст.

Неоплатонізм був об'єктом і предметом вивчення багатьох поколінь учених різних країн. Теми неоплатонізму торкалися в своїх працях ряд авторів, серед них, насамперед, П. Адо, В. Андрушко, С. Данелія, О. Лосєв, І. Мейсндорф, Ш. Нуцубідзе, Г. Прохоров та ін. Однак, поза увагою дослідників залишається проблема зв'язку спадщини українських мислителів з неоплатонічним ученням. З'ясовано лише деякі аспекти впливу неоплатонізму на розвиток української філософської думки. Цій проблемі присвячені праці В. Андрушка, М. Бичварова, В. Горського, І. Івана, М. Кашуби, В. Литвинова, В. Нічик, Я. Стратій та ін. Суттєво збагачує історико-філософські дослідження з цієї теми монографія І. Паславського [2], у якій дослідник розкриває роль неоплатонізму в розвитку реформаційно-гуманістичних ідей та простежує шляхи його поширення в Україні. Частково торкнувся цієї проблеми І. Мозговий у монографії «Неоплатонізм і християнство» [3], у якій досліджено освоєння неоплатонічної спадщини у філософії України від часів Київської Русі до XVII ст. Еволюції християнського неоплатонізму присвячена монографія Ю. Чорноморця «Візантійський неоплатонізм від Діонісія Ареопігита до Геннадія Схоларія» [4].

Неоплатонічні тенденції чітко простежуються у творах Кирила–Транквіліона Ставровецького, але цей аспект творчості мислителя досі ще залишається маловивченим; саме тому вплив ідей неоплатонізму на формування філософських поглядів К.–Т. Ставровецького є предметом наукового осмислення у цій статті.

У центрі філософських роздумів українських мислителів XVI – початку XVII ст. стояла проблема Бога. Українські діячі того часу у своїх визначеннях Бога орієнтувалися на вчення візантійського неоплатоніка Уст. Псевдо–Діонісія Ареопігита та східних Отців церкви (Григорія Ниського, Василя Великого, Григорія Назіанзіна). У руслі ареопігітської теології і християнського неоплатонізму вони стверджували, що Бог – абсолютно невизначений, що він не лише трансцендентний, а й іманентний щодо світу.

Творчість К.–Т. Ставровецького є яскравим прикладом впливу ареопігітського апофатизму в душі неоплатонівської філософії. У перших розділах своєї книги «Зерцало богослов'я», викладаючи апофатичне вчення про Божество, він майже дослівно наводить розділи трактату «Про таємниче богослов'я» Псевдо–Діонісія Ареопігита, переклади творів якого були відомі в Україні у численних списках.

У розумінні К.–Т. Ставровецького Бог «єст существо пресущественное, альбо битность над всі битности, сама истотная ытность, през ся стоащая, простая, несложная, без початку и без конца, без ограничен[н]я» [5, с. 214]. В уявленні мислителя Бог повністю позбавлений людських рис, не є антропоморфним. Критикуючи антропоморфне

розуміння Бога у творах багатьох сучасних йому авторів, мислитель підкреслює його простоту, безтілесність та безіменність: «...божество не имат члонков телесних, яко простое несложное безтелесное и безименное» [5, с. 213]. Мислитель закликає не приписувати Богові визначення, які вживають до земних речей. Той, хто намагається, на його думку, надати Богові «плещі, рамена, нозі, уха, ніздрі; молодость, старость, преміну, п'янство, гнів, ярость і прочая», «таковий бога в небитіє зводит» [5, с. 212].

Значне місце у своєму творі «Зерцало богослов'я» К.–Т. Ставровецький відводить тринітарній проблемі. Зазначимо принагідно, що найвищим авторитетом щодо питання про суть єдиного Бога у візантійській та вітчизняній духовній традиції та його множинність у Трійці був Псевдо–Діонісій Ареопігит. Аналіз вищезгаданого твору К.–Т. Ставровецького показує, що у своїх роздумах про Трійцю мислитель близький до ідей Псевдо–Діонісія Ареопігита. Полеміст розрізняв три іпостазі Бога, які хоч і перебувають в єдності, та не зливаються в одне: «Существо пресущественное и божество непостезимое троица ест и единица. Разділяет же ся божество въ три ипостаси и лица и свойства, в триименное: въ отца и сына и святого духа; нероздільно же битностью и истностью, величеством, владою, царством, силою, волею, радою, мудростью, предвѣчностю и вѣчностю» [5, с. 215]. В єдиній божественній істоті безначальний Отець злився у вічній єдності зі співвічними і породженими ним «собезначальним» Сином і «соприсносущим» Духом.

Як і переважна більшість мислителів цього періоду, К.–Т. Ставровецький виходив із православної інтерпретації християнського догмату Трійці, яка опиралась на неоплатонічну традицію, однак мислитель заперечує введений католиками в структуру Трійці принцип субординації. Розглядаючи проблему «о равенстве персон бозьс[ь]ких», К.–Т. Ставровецький писав: «А в тих персонах бозьс[ь]ких ведле присносущнаго битія их німаш ні єдиної персони первїйшей и послїднеи, но всі три равни, без початку и без конца, предвѣчни і вѣчни» [Там само]. Цими словами К.–Т. Ставровецький, посилаючись на Псевдо–Діонісія Ареопігита, стверджував рівність всіх трьох осіб Пресвятої Трійці. Жодна з них не є ні первісною, ні останньою, всі вічні, хоч і мають свої «власности»: Отець є «нерожденіє», Син – «рожденіє», Дух святий – «исхождение» [Там само].

У розумінні К.–Т. Ставровецького поняття Бога, крім того, що воно було релігійним поняттям, включало ще і філософське уявлення про субстанцію, оскільки Бог, як і в неоплатоніків, наділявся атрибутами вічності і безконечності. Сенс кожної божої субстанції полягав у тому, що Отець вважався прасосною чистого буття, Син – народжений ним логос, смислове оформлення буття, а дух – початок, який творить на основі буття і логосу.

Спіраючись на неоплатонічну спадщину, К.–Т. Ставровецький розвивав традиційну для українських мислителів креаціоністську концепцію співвідношення Бога і природи. Для нього характерним є поєднання неоплатонівського визначення Бога як еманативного всюдисущого світового первня з уявленням про нього як про премудрого творця–художника, архітектора світу: «И напервїй приводит[ь] Бог з небитія въ битіє всю видимую тварь, небо и землю» [Там само].

Важливим свідченням обізнаності К.–Т. Ставровецького з ареопігітиками і неоплатонівським вченням

є його міркування стосовно богопізнання. Згідно з неоплатонізмом, Бог підноситься над усім навколишнім світом і перебуває поза межами пізнання: «Будь-яке пізнання й споглядання Його недоступне ніяким істотам, оскільки надсущий поза межний всьому сущому» [6, с. 16].

Подібну думку висловлював К.–Т. Ставровецький. Він переконаний, що «Божество над всі битності видимий і невидимий прєвїйше ест» і його сутність «непостежима ні от единой твари разумной» [5, с. 14]. Полеміст високо оцінював розум, вважав його великим даром природи, завдяки якому людина підноситься над іншими живими істотами. Однак, згідно з його переконаннями, Бог є «вишше всякого разума и мови и самий ясний розум» [5, с. 214], тому він не може бути об'єктом недосконалого людського розуму. В дусі апофатичної теології К.–Т. Ставровецький розвиває думку про неприпустимість намагань з допомогою «разума телесного» проникнути в неосяжні таємниці одкровення. Бог перебуває там, куди наші пізнання не мають доступу. «Непостиженієм постизанию непостижимаго Бога», – стверджує мислитель, відкидаючи позитивну теологію як схоластичний метод пізнання Бога і світу через логічні розмірковування і доведення.

Тут доречно зауважити, що апофатичний метод пізнання Бога не в тому, що він є, а в тому, що він не є. Про Бога можна судити лише негативно, показуючи його відмінність від всього земного, тобто того, що з нього витікає. Цей шлях, на думку Діонісія, є досконалим і найбільш властивим непізнаваному Богові. Ступаючи на цей шлях послідовних заперечень невластивих Богові визначень, ми піднімаємося від нижчих ступенів буття до його вершин, поступово усуваючи все, що може бути пізнане, щоб у мороці повного незнання наблизитись до Невідомого. Спочатку усувається все тварне, потім виключаються найвищі атрибути Бога – благість, любов, мудрасть, і, накінець, виключається навіть саме його буття. Бог не може бути чим-небудь з цього, він непізнаваний у своїй природі. Таким чином, негативне богослов'я – це шлях до містичного єднання з Богом, природа якого є для нас незбагненою.

Неоплатоніки стверджують, що деяке знання про сутність Бога дають імена. Вони беруться з оточуючого нас світу, тому дають лише загальні уявлення про нього. Слова не можуть виразити повноту божественного буття – невимовна і неосяжна природа Бога непізнавана до кінця. Єдине визначення, яке найкраще пасує Богові – непізнаваність. Пізнаючи незліченні енергії Бога, людина усвідомлює, що не може пізнати їх усіх і не може пізнати їх джерело – Божественну сутність, ту непізнавану основу, стосовно якої можливе лише містичне «мовчання».

Так само міркує і К.–Т. Ставровецький: «Творец[ь] мой, – стверджує він, – умом непостежим и словом неизречим вне всіх умов» [5, с. 212]. Для підтвердження своєї думки про незбагненність божества полеміст рясно цитує Діонісія, далі розвиває його ідею про безіменність Бога, який «словом не изречен», бо є в його розумінні «вишше всякого наречія и слова» [5, с. 213].

У XVI–XVII ст. в Україні значного поширення набувають ідеї ренесансного гуманізму. Поширення ренесансного гуманізму в Україні сприяло тому, що засвоювані в його редакції неоплатонічні ідеї все більше шхилили авторів до антропоцентризму. Розмірковуючи над проблемою людини, українські гуманісти трактували

людину як найвищу цінність, обґрунтовували стихійне самоутвердження особистості в її чисто земному втіленні.

У руслі цих поглядів висловлював свої міркування про людину К.–Т. Ставровецький. Вчення про людину складає зміст третьої бесіди в «Зерцалі богословія» – «О сотворен[н]ю чоловіка, котрій малим миром нарицається». Мислитель трактував людину як дивовижне створіння Бога, скарбницю «премудрости его неизреченной» [5, с. 235]. Вона створена Богом з «двоакой бытности», тобто з душі і тіла: «Тіло видимое – от земли, душа же невидимая – от небеси» [5, с. 238]. Не заперечуючи відмінність між душею і тілом, людиною «зовнішньою» і «внутрішньою», Ставровецький утверджує думку про їх гармонійне поєднання. В дусі неоплатонівської традиції у К.–Т. Ставровецького зустрічаємо думку, що душа людини безсмертна, невидима, розумна. Вона розлита по всьому тілі, дається людині при народженні. Мають душу і тварини, однак вона помирає разом з тілом. Мислитель наголошує, що тіло людини є не лише необхідне, але й корисне, бо хоч душа є безсмертна, без тіла вона «не дійствена». Мислитель підкреслює суперечливість людської природи. З одного боку «тіло ест милостивий приятель, поневаж боронить душу од пихи и справуеть кь доброду. Абовім, тілом могу постити. Молитися, плакати за грїхи, милостиню подавати, колїна поклоняти пред майстатом божим. Чого нагая душа, кромї тіла, справити не может» [5, с. 238]. Разом з тим, К.–Т. Ставровецький висловлює думку, яку знаходимо також в неоплатоніків, що тіло є і ворогом душі, бо пов'язані з ним пристрасті та інші вади прилучають людину до світу зла.

Вітчизняні мислителі XVI – початку XVII ст. докази Божого буття шукали переважно в глибинах власної душі і знаходили завдяки усвідомленню в процесі пізнання вічних і незмінних істин, які здійснювалися через містичне осяяння. Характерний для православ'я спосіб осягнення Бога шляхом містичного сприймання його через мовчазне «умне зрінє» і «умне діланє» притамавший також К.–Т. Ставровецькому. В дусі ареопагітського неоплатонізму та ісихастського вчення він закликає «не шати змивати водою сказательною, но одежду души омивати слезами и ума очистити от мислей нечистих и от телесного разумїня» [5, с. 211].

Підкреслюючи значення самозаглиблення, мовчазної зосередженості, особистої віри у наближенні до Бога, К.–Т. Ставровецький при розв'язанні проблеми сенсу життя людини все ж надавав перевагу не споглядальному життю, а активній діяльності, спрямованій на земне самоутвердження. Людина може наблизитись до Бога не лише вірою, а й добрими ділами, які вона вершить зі своєї волі. Людина, на його думку, створена, щоб творити добро, а чернецтво слід розглядати як відхід від людської природи. Сенс земного існування людини не в тому, «чтоби поститься и носить рубище, и пеплом главу посылать, бить поклони – жизнь это все її тягости земние» [6, с. 308зв], – говорить К.–Т. Ставровецький. Ці думки мислителя зближують його з позицією гуманістів епохи Відродження, які, як відомо, відкидали піст, умертвлення плоті й інші чернечі добродійності, тому що цим людина не приносить користі суспільству.

Як відомо, в епоху Відродження в Західній Європі значного поширення набув ренесансний неоплатонізм, прикметною рисою якого, на відміну від середньовічного, було пантеїстичне забарвлення. Звичайно, неоплатонізм

сам собою не можна вважати пантеїстичною філософською системою, однак у теорії ідеального світу він схиляється до пантеїзму, а саме, стирання субстанційної різниці між Богом і світом [7, с. 46].

У творах К.–Т. Ставровського знаходимо елементи ренесансного неоплатонізму у вигляді ідеї присутності Бога у світі. Творче засвоєння ідей неоплатонізму відкрило шлях для трактування мислителем Бога у пантеїстичному дусі. Згідно з його поглядами, Бог – «битність необ'ємлена и незмірима», яка «величеством своим объемлет вся видимая и невидимая от сотворенных битностей» [5, с. 214]. Це невимовне, безмежне, неосяжне буття не лише проймає видимий світ, а й «власію своєю всіми обладаєт и силюю своєю вся сдръжт[ь] и скрозі всіх переходит[ь] без задръжан[н]я и вні всіх умов вьдворяет[ь]ся» [5, с. 214].

Розмірковуючи над проблемою співвідношення Бога і світу, К.–Т. Ставровський, подібно до Діонісія Ареопажита, розробив вчення про чотири світи: невидимий світ духовних сутностей, що належать до духовної ієрархії (ангелів, демонів); видимий світ – світ видимих речей, в якому живе людина; малий світ – світ самої людини; злосливий світ – світ поєднання злих людей з дияволом, який є творчим началом зла. Мислитель не відкидає повністю положення про відмінність земного і небесного, але разом з тим, опираючись на неоплатонівську ідею іманентності Бога щодо світу, висловлює думку про їх єдність. Він визнає красу і цінність видимого земного світу, який у сприйнятті мислителя вже не є жалюгідним відображенням небесного. а має свою самостійну цінність, є сущим, добрим і «невимовною красою»: «Удивляемся сему небеси еже украшено солнцем, луною, звздами, также и земли, яко окрашена есть горами и дубравами и различными цвѣти...» [6, с. 16–17]. Таке сприйняття земного світу зближує Транквіліона з найвидатнішими мислителями доби Відродження.

Висновок з цього дослідження. Отже, проведений аналіз творів К.–Т. Ставровського дає підстави говорити про те, що філософські погляди мислителя сформувались у руслі візантійського неоплатонізму. Однак, у своїх філософських роздумах він зумів подолати містичну однобічність візантійської парадигми і ближче підійти до європейського неоплатонізму. Згодом елементи ренесансного неоплатонізму набули свого подальшого розвитку у філософії Києво–Могилянської академії. Ця проблема на сьогодні залишається ще маловивченою і потребує подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Лосев А. Ф. Эстетика Возрождения. Исторический аспект философии Возрождения / А. Ф. Лосев. – М.: Мысль, 1998. – 750 с.
2. Паславський І. В. З історії розвитку філософських ідей в Україні в XVI – першій половині XVII ст. / І. В. Паславський. – К.: Наук. думка, 1984. – 127 с.
3. Мозговий І. П. Неоплатонізм і християнство / І. П. Мозговий. – Суми: Видавництво «Козацький вал», 1997. – 216 с.
4. Чорноморець Ю. П. Візантійський неоплатонізм від Діонісія Ареопажита до Геннадія Схолярія. – К.: Дух і Літера, 2010. – 568 с.
5. Пам'ятки братських шкіл на Україні (кінець XVI–поч. XVII ст.): Тексти і дослідження. – К.: Путь к истине, 1991. – 288 с.
6. Ставровський К.–Т. Свангеліе учительное / К.–Т. Ставровський. – Рахманів: Б.в., 1619. – 23 с.
7. Лосев А. Неоплатонизм // Философская энциклопедия / А. Лосев. – М.: Сов. энциклопедия, 196. – Т. IV. – С.45–48.

References

1. Losiev A. F. Estetika Vozrozhdeniia. Istoricheskie aspekty filosofii Vozrozhdeniia / A. F. Losiev. – M.: Mysl, 1998. – 750 s.

2. Paslavskiy I. V. Z istorii rozvytku filosofskikh idii v Ukraini v XVI – pershii poloviny XVII st. / I. V. Paslavskiy. – K.: Nauk. dumka, 1984. – 127 s.

3. Mzhovyi I. P. Neoplatonizm i khrystyanstvo / I. P. Mzhovyi. – Sumy: Vydavnytstvo «Kozatskyi val», 1997. – 216 s.

4. Chornomorets Yu. P. Visantiyskyi neoplatonizm vid Dionisiia Areopahita do Hennadiia Skholariia. – K.: Dukh i Litera, 2010. – 568 s.

5. Pamyatky btatskykh shkyl na Ukraini (kinets XVI–poch. XVII st.): Teksty i doslidzhennia. – K.: Put k istinie, 1991. – 288 s.

6. Stavrovetskyi K.–T. Yevangeliie uchitelnoie / K.–T. Stavrovetskyi. – Rakhmaniv: B.v., 1619. – 23 s.

7. Losiev A. Neoplatonizm // Filofskaia entsiklopediia / A. Losiev. – M.: Sov. entsiklopediia, 196. – T. IV. – S.45–48.

Palasyuk H. B., Ph.D, Assistant Professor of Foreign Languages Department of I. Horbachevsky Ternopil State Medical University (Ukraine, Ternopil), palasyukhb@gmail.com

Palasyuk M. I., Ph.D, Assistant Professor of Ukrainian and Foreign Languages Department of Ternopil Ivan Puluj National Technical University (Ukraine, Ternopil), palasyuk_mi@mail.ru

Neoplatonic elements in K.–T. Stavrovetsky philosophical worldview

The connection of K.–T. Stavrovetsky philosophical heritage with Neoplatonic concept is investigated in this article. The influence of Areopagitic Neoplatonism on the formation of God conception and God cognition in Ukrainian thinker's works is analyzed on the basis of comparative analysis. The connection of the thinker's concept of the human being and contradictions of human nature with aeropagatic and neoplatonic concepts is shown. Pantheistic ideas in K.–T. Stavrovetsky World Outlook are considered.

Keywords: Neoplatonism, K.–T. Stavrovetsky, God, God cognition, Pseudo-Dionysius Areopagit.

Паласюк Г. Б., кандидат філософських наук, доцент кафедри іноземних мов, Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського (Україна, Тернопіль), palasyukhb@gmail.com

Паласюк М. І., кандидат філософських наук, доцент кафедри української та іноземних мов, Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя (Україна, Тернопіль), palasyuk_mi@mail.ru

Неоплатоністичні елементи в філософському мировоззренні К.–Т. Ставровського

Исследуется связь философского наследия К.–Т. Ставровского с неоплатоническим учением. На основе сравнительного анализа произведений Псевдо-Дионисия Ареопажита и К.–Т. Ставровского проанализировано влияние ареопажитского неоплатонизма на формирование концепции Бога и богопознания в творчестве украинского мыслителя. Показана связь учения мыслителя о человеке и противоречивость человеческой природы с ареопажитскими и неоплатоническим учением. Рассматриваются пантеистические идеи в мировоззрении К.–Т. Ставровского.

Ключевые слова: К.–Т. Ставровский, неоплатонизм, Бог, богопознание, Псевдо-Дионисий Ареопажит.

* * *

УДК 1:572:130.2

Скалацька О. В., кандидат філософських наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, Одеський торгово-економічний інститут Київського національного торгово-економічного університету (Україна, Одеса), elena-s2008@ukr.net

МОДА ЯК СОЦІАЛЬНІСТЬ CAUSA SUI (У ФІЛОСОФСЬКІЙ КОНЦЕПЦІЇ Ж. БОДРІЯРА)

Мета статті полягає у розгляді моди як соціальності cause sui у філософській концепції Ж. Бодріяра. Проаналізовано главу «Мода, або фєрїя коду» роботи Ж. Бодріяра «Символічний обмін і смерть». Простежується розуміння Ж. Бодріяром сучасності, її властивостей (бінарна логіка, код, діалектичність минулого та сьогодення) та їх втілення у проявах моди. Простежується порівняльний аналіз економіки і моди по наступним категоріям (взаємобмін та «плаваючий стан» знаків; наявність або відсутність еквівалентів). Обгрунтовано, що властивостями моди постає амбівалентність її сенсу, семіотики, театральності, гри. Підкреслено, що